

Beskrivelse af inklusion i Kerteminde Kommune

Indledning:

Man kan betragte inklusion fra to perspektiver: Det ene perspektiv, det "kvantitative", forholder sig til elevernes mulighed for at deltage i den almindelige skole. Er man inde, er man inkluderet.

Det andet perspektiv, "det kvalitative", forholder sig til kvaliteten af det udbytte eleverne får af skolen, og i mindre grad hvor eleverne opholder sig. Det er dette perspektiv vi i Kerteminde Kommune ønsker at argumenterer for. Netop derfor må rammerne for den traditionelle organisering sprænges, imens nye organisationsformer og pædagogiske redskaber må tages i brug.

Kvalitativ inklusion:

I det kvalitative perspektiv er der mindre fokus på, hvor eleverne opholder sig, men til gengæld mere fokus på kvaliteten af det udbytte eleverne opnår, der hvor de er.

Begrebet kvalitet knytter sig i skolemæssig sammenhæng til tre forhold:

1. **Fysisk inklusion:** betingelserne for det fysiske ophold
2. **Social inklusion:** samspil, værdi og tilhørsforhold i det medmenneskelige felt
3. **Akademisk inklusion:** uddannelse og udvikling af kompetencer

Når man i højere grad fokuserer på kvalitet frem for kvantitet, skabes en række centrale omdrejningspunkter for skolens praksis:

- For det første bliver inklusion ikke bare et spørgsmål om at bringe nogen ind i det almene, eller om at beholde nogen i almenklasserne
  - Der er ikke nogen, som skal inkluderes mere end andre.
  - Der er ikke nogen, som er mere specielle end andre
  - Alle er specielle
- For det andet må elevernes oplevelse være omdrejningspunkt for definitionen af succes, -ikke den pædagogiske indsats. Skolen er ikke inkluderende, blot fordi den handler på en inkluderende måde. Skolen er inkluderende, når eleverne oplever at være inkluderede
- For det tredje er den fysiske placering mindre vigtig. (den har dog stadig betydning)
- Derfor bør der være mindre fokus på, om eleverne nødvendigvis konstant opholder sig i hinandens fysiske nærvær. Det vigtige er, at eleven befinder sig fysisk godt (fysisk inklusion), at eleven oplever anerkendelse og tilhørsforhold i det sociale og kulturelle samspil (social inklusion), samt at eleven udvikler sine evner til at løse opgaver (akademisk inklusion)
- Da elever har forskellige behov og forskellige forudsætninger, er det, der gør, at de oplever sig kvalitativt inkluderede, ofte forskelligt fra individ til

individ. Der er således ikke én pædagogisk tilgang, eller én fysisk placering, der kan sikre alles oplevelse af kvalitativ inklusion.

Kvalitativt inkluderende fællesskaber:

Den store udfordring ligger i at muliggøre den enkelte elevs oplevelse af kvalitet, alt imens alle andre elever omkring eleven ligeledes skal have optimale muligheder for at opleve kvalitet.

Dette, at der skal tages individuelle hensyn, betyder ikke nødvendigvis, at der på en skole med 400 elever skal være 400 forskellige, pædagogiske tilgange. Børn har mange fællestræk, hvorfor der i bredt omfang kan etableres større og mindre grupper, hvor børn lærer i fællesskab med afsæt i den samme metodik, pædagogik og målsætning.

De "små læringsfællesskaber" er af stor betydning for elevens oplevelse af tilhørsforhold og generelle socialisering, derfor skal de bruges og vedligeholdes.

Bliver den pædagogiske indsats derimod alt for rettet mod det enkelte barn, risikerer vi at udvikle små egoister uden sociale kompetencer og demokratisk dannelse. Og det er vi jo ikke interesseret i.

Den traditionelle stamklasse har således stadig sine anvendelsesmuligheder, men som eneste måde at organisere sig på er den mindre effektiv. Der er behov for langt mere dynamiske organisationsformer, hvor den faste base ledsages af dynamiske holddannelser og kursusvirksomhed.

Her er det vigtigt, at der skabes en gennemgående struktur, hvor den røde tråd i skolens forskellige tilbud står klart. Ellers bliver det svært (og for nogle elever helt umuligt) at navigere i skoledagens forløb.

Når dagen skal planlægges, kan hold sættes sammen på mange måder. Den traditionelle fokusering på holddeling efter faglig præstationsevne kan være god i visse situationer, men hold kan etableres på mange måder f.eks. med udgangspunkt i køn, læringsstil, dagsform m.fl. Det er dog vigtigt, at disse holddelinger ikke er med til at stabe nye forå for udelukkelse.

Til sidst skal nævnes det vigtigste, kompetent klasseledelse, som gennem målrettet brug af læringsmetoder som (f.eks. Cooperative Learning) og pædagogik, kan gøre det muligt for børnene at lære sammen til trods for, eller måske ligefrem med udgangspunkt i, hinandens forskelligheder.

Fælles identitet i de store rammer:

Selvom rammerne af den traditionelle folkeskole skal redefineres, så må vi huske på, at børn har godt af "store læringsfællesskaber". Hvis folkeskolen skal afspejle det omkringliggende samfund, hvor mennesker samarbejder på tværs af race, forudsætning, køn, socioøkonomisk status og geografi m.m., ja så skal vore børn også lære at navigere i menneskelig mangfoldighed. Det gør de bedst ved at

møde hinanden, ved at arbejde sammen, ved at forstå hinanden og ved at opleve succes sammen inden for rammerne af en dynamisk og demokratisk læringskultur.

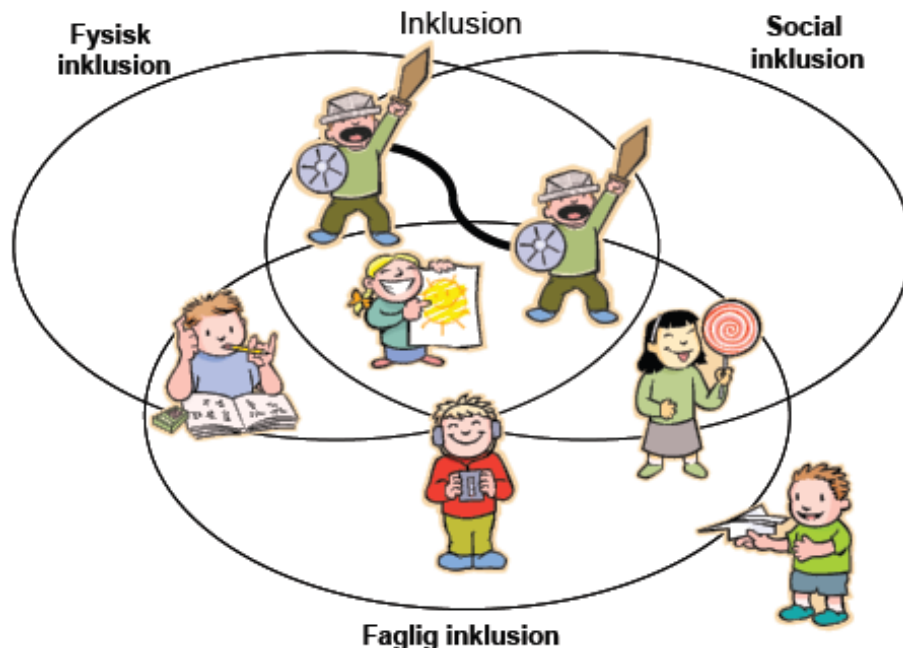
Langt de fleste børn kan have gavn af at være inden for "de store rammer", men hvis dette skal lade sig gøre, må vi fastsætte "de små rammer" på en ny måde.

Der, hvor den kvalitativt inkluderende skole har en stor udfordring, er i forhold til elevens oplevelse af tilhørsforhold til skolen som helhed. De oplever tit "at høre til" i de små fællesskaber, men oplever sig ikke som en værdifuld og aktiv del af det store skolefællesskab. For meget fokus på det "lille fællesskab" kan give manglende fokus på det "store fællesskab". Derfor er det nødvendigt, at man på skolen udvikler en gennemgående fælles identitet, der kan skabe sammenhængskraft og oplevelse af tilhørsforhold. Der skal være fokus på at fortælle de gode historier om ens skole og gøre skolens kultur synlig.

Uanset hvordan man gør det, er det vigtigt, at alle elever, uanset hvem de er, og hvem de er sammen med, har en klar forståelse af fælles identitet på tværs af klasser, hold, køn, race og alder. Alle skal kunne sige: "Det er vores skole. Vi står for noget godt. Vi står sammen. Én for alle. Alle for én".

De tre inklusionscirkler.

Vi vil på alle skoler arbejde efter en model med tre inklusionscirkler

Når en elev er fuldt, kvalitativt inkluderet i modellen, oplever eleven sig såvel fysisk, som social og akademisk inkluderet. Hvad der helt præcist giver denne oplevelse, er forskelligt fra elev til elev.

Der er opstillet en tjekliste med ti udsagn fra hver cirkel, hvor hvert af de 30 udsagn skal kunne vurderes forholdsvist positivt. Hvis man ikke kan det, er der grund til at fokusere på at ændre på situationen.

Udsagnene er følgende:

Fysisk inklusion

1. Eleven møder veludhvilet, hver dag og til tiden
2. Eleven har en fysisk base i et aldersafstemt miljø
3. Eleven har en personlig skuffe eller et skab, hvor personlige genstande kan opbevares
4. Eleven oplever skolens lokaler som fysisk behagelige (temperatur, størrelse, lys og støj m.m.)
5. Skolens møbler er afstemt med elevens fysiologiske behov
6. Eleven har mulighed for at lære flere forskellige steder, afhængigt af opgave, læringsstil, samarbejdsbehov
7. Eleven oplever skolen er et roligt sted, hvor man kan fordybe sig i undervisning og læring
8. Eleven bruger pauserne til at lade op i med både bevægelse og hvile
9. Eleven får sund mad og drikke i løbet af hele skoledagen
10. Hvis eleven anvender fysiske hjælpemidler, er disse tilpas diskrete og udstiller ikke eleven.

Social inklusion

1. Eleven følger sine jævnaldrende i skolens rutine og skemaplan, herunder særligt i de store fælles frikvarterer
2. Eleven deltager aktivt sammen med sine jævnaldrende i frikvarTERSaktiviteter og fælles samlinger
3. Eleven deltager sammen med sine jævnaldrende i ekstraordinære aktiviteter (udflugter, fester, sportsarrangementer m.m.)
4. Eleven deltager aktivt i samarbejdsopgaver, både i fritid og i undervisning
5. Eleven har værdi i fællesskabet
6. Der tales åbent og informativt om elevens eventuelle handicap og/eller særlige behov
7. Der arbejdes målrettet med elevens trivsel i det sociale fællesskab
8. Eventuelle AKT-problematikker håndteres metodisk, målrettet og koordineret
9. Elevens forældre er involveret i skolens aktiviteter
10. Skolens lærere og pædagoger arbejder aktivt på at skabe en respektfuld, anerkende og venlig relation til eleven

Akademisk inklusion

1. De opgaver, eleven stilles, er niveaumæssigt afstemt i forhold til elevens forudsætninger
2. Det faglige arbejde er organiseret således, at eleven kan bidrage aktivt, værdifuldt og få succes
3. Det faglige indhold giver mening for eleven
4. Eleven får konkret feedback og evt. karakterer
5. Eleven er i stand til at stille spørgsmål og begå fejl, uden at dette udstiller eleven eller giver anledning til drillerier fra jævnaldrende
6. Eleven har mulighed for at lære på den måde, der bedst passer til elevens læringsstil
7. Instruksjon og beskeder er tilpasset elevens behov og forudsætninger
8. Elevens skoledag er præget af gennemgående forudsigelighed og struktur
9. Særlige pædagogiske strategier og IT er en almindelig og integreret del af elevens hverdag
10. Evt. særlig støtte gives målrettet, koordineret og på en sådan måde, at den ikke forhindrer elevens deltagelse i fælles aktiviteter

Det opremsede skulle gerne give et billede af de elementer der spiller ind på elevens oplevelse af kvalitativ inklusion.

Hvis eleven både er fysisk, socialt og akademisk inkluderet, placeres eleven i midten af modellen, dvs. i fællesmængden. Her er der tale om fuld, kvalitativ inklusion, den ideelle situation. Det er her vigtigt at huske at det er et udtryk for elevens oplevelse. Modellen giver på den måde et billede af, hvilke inklusionsudfordringer der omgiver den elev, vi her har i fokus, og kan være et værktøj til læreren om hvor der skal fokuseres.

Det er ofte umuligt at placere en elev entydigt i et af modellens rum. Man kan udmærket være fuldt inkluderet i nogle situationer på en skole men ikke i andre, derfor skal modellen bruges ikke kun i et fag eller i en situation men i mange. Noget af det spændende i brugen af modellen er, når man oplever, at ting fungerer. Dette kan i mange tilfælde overføres til de situationer, som ikke fungerer, og være med til at give den pædagogiske proces nye ideer og ny energi.

Modellen bør bruges i forhold til alle elever, og ikke kun til dem med særlige behov. Alle elever skal styrkes i oplevelsen af fuld, kvalitativ inklusion, og når man bruger modellen som udgangspunkt, for man en konstruktiv og målrettet dialog om elevens muligheder for kvalitativ inklusion.

Afslutning

Når inklusion handler om kvalitet, bliver der langt mindre fokus på rammer, og langt mere fokus på indhold. Heri ligger muligheden for at skabe en skole, der i højere grad tilpasser sig sin aktuelle målgruppe, dennes behov og dennes samtid. Vi får en skole, der har fokus på kreativitet, innovation, overskridende læring, sund moral, socialt ansvar og sammenhængskraft gennem nytænkning af rammerne for organisering og praktisering af den pædagogiske indsats.

Inklusionsudvikling bliver dermed til skoleudvikling.

Til sidst vil vi understrege, at det for nogle elever vil være særdeles vanskeligt at opleve optimal kvalitativ inklusion. Når det kommer til børn med eksempelvis gennemgribende udviklingsvanskeligheder, svære påførte traumer, massiv social belastning eller ekstrem kulturel divergens, er placering i et stort læringsfællesskab nogen gange en ineffektivt og måske ligefrem uetisk måde at håndtere udfordringen på, derfor vil skolen altid arbejde ud fra mulig inklusion og ikke fuld inklusion. Dog viser det sig ofte, at målrettede forsøg udvider mulighederne, derfor arbejdes der også altid ud fra muligheder frem for begrænsninger.